צא: המצניע פרק עשירי שבת

עין משפט נר מצוה

ז א ב מיי׳ פ״ד מהל׳ שבת הלכה ד׳:
ח ג ד מיי׳ פ״ג מהל׳ שבת הלכה יא:
ט ה מיי׳ פ״ג מהל׳ נזירה הל׳ כ טור ש״ע א״ח סי׳ שנ״ח:
י ו מיי׳ פ״ג מהל׳ שבת הלכה יח:

רב נסים גאון

התם מדאפקיה חוץ לחומת העזרה איפסיל ליה ביוצא. עיקר זה בתורת כהנים שכל היוצא מן הקדשים חוץ למחיצתו נפסל רישדף באש. כמו שנאמר בפירוש פסוק ווישרף זו הנבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף. אין לי טעון שריפה אלא הטמא הנוגעו, וכמין לנשחטה בלילה, ושנשפך דמה חוץ לקלעים, הלן, והיוצא, ת״ל לא יאכל כי קודש הוא כל שהוא קודש (פסול) טעון שריפה. הכשר לרבות בשר הפגולי הואיל והטמא פסול והיוצא פסול, ת״ל והבשר לרבות בשר הפגולי שהוא מותר. והלא דין הוא הואיל והטמא פסול והיוצא פסול, ת״ל והבשר לרבות בשר הפגולי שהוא מותר. מיכן אמרו אבר שיצא מקצתו חוץ לחומה בפסחים חותך עד שמגיע לעצם וקולף עד לפרק ומתירו מן הפרק, ובמקדשין גורר כל מקום שהוא יוצא שאין בהם (פשוט) שכירת העצם. ובפרק כיצד צולין את הפסח (עמוד דף מכ) שנינו הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד. ואמרו בתלמוד בשלמא נטמא דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא, אלא יוצא מגלן אלא כל שפטולו בקודש בשריפה דלכתא נמיי לה.

רבינו חננאל

וקא דייק מינה מן המקדש בשבת מאן דמפיק מן המקדש בשבת שחי הלחם ולחם הפנים, אע״ג דמפסיל לענין יוצא בכניה, לא קא מחייב לענין שבת בשבת עד דהוי בגרוגרת, ואם איתא דכיון דאתשביה מחייב ואע״ג דפחות משיעור, הוה מחייב בשבת על כזית בהוצאת שחי הלחם ולחם הפנים. ואהדר ליה רבא הכי השתא, התם מדאפקיה חוץ לחומת עזרה איפסיל ליה ביוצא, ועדיין לא מחייב ליה לענין שבת כל עיקר. עד דמפיק ליה לדה״ר. אבל הכא לענין האי בעיא דהוא זרק כזית תרומה לבית טמא להשלים אוכל לכבייה, שבת ושומאה בהדי הדדי קא אתיין, ולא אישתיי. חוץ והכניסו אינו חייב אלא בשיעור. מידעם דאחשביה והצניעו ואפקיה לצורך. ואע״ג דלית ביה כשיעור הוצאה מחייב עליה כד מפיק ליה בשבת אי לא איכרן ליה כשיעור צורכיה. וחזר והכניסו בחול. אם חזר אח״כ לשבת אחרת והוציאו סתם לא מחייב עליה עד דהוי יה שיעור הוצאה, אא״כ הוא שחזר והכניסו בתורת מצניע. אבל אם הכניסו סתם כגון שזרקו לאוצר אע״פ שישנו (כו) (מקומו) ניכר הוא, לא אמרינן כיון שהוא מכיר את מקומו במלתיה קאי וחייב על הוצאתו, אלא בטלילה בטלילה דהוא הצנעה קמייתא ודיניה בכל מידעם דלא מחייב עליה אלא בשיעורו.

[מתני׳] המוציא איכלין ינתנו על האסקופה. אם האסקופה שנתן עליה רה״ר [חייב] ואם רשות היחיד [פטור]. הא אם חזר והוציאן ממנה לרה״ר חייב. אבל אם האסקופה כרמלית היא ורה״ר עומדת לפניה. אם נתו האוכלין בכרמלית וחזר ועקרן מכרמלית והוציאן לרה״ר פטור. אבל אם לא נתו בכרמלית אע״פ שעברו מרה״ר (לרה״ר) דרך כרמלית חייב. ואשמעינן מתניתין דלא כבן עזאי. דתניא המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב כבן עזאי. ואשמעינן מתניתין דלא כבן עזאי. דתניא המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב. ודלא כבן עזאי. דתניא המוציא פסול, ת״ל והבשר לרבות בשר הפגולי שהוא מותר. והלא דין הוא הואיל והטמא פסול והיוצא פסול, ת״ל והבשר לרבות בשר הפגולי שהוא מותר. מיכן אמרו אבר שיצא מקצתו חוץ לחומה בפסחים חותך עד שמגיע לעצם וקולף עד לפרק ומתירו מן הפרק, ובמקדשין גורר כל מקום שהוא יוצא שאין בהם (פשוט) שכירת העצם. ובפרק כיצד צולין את הפסח (עמוד דף מכ) שנינו הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד. ואמרו בתלמוד בשלמא נטמא דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא, אלא יוצא מגלן אלא כל שפטולו בקודש בשריפה דלכתא נמיי לה.

מסורת הש״ס

ז) [ל״ל המלאים קופת המוכלין יכה מיון הרכה ומנה כו׳, רש״ל. ג) ב״ב פ׳. מהדורין עב. מתוכות [ב. [תוספ׳ דיק ע״ש], ד) שיך לעיל. ה) ע״ב שיך לע״ש], ו) רש״ל מ״ו ואיתי מיכח ר״ל דקתי אקבלת שמעתא לשמא אחרים ועי׳ במהרש״א. ז) [רש״ל מ״ז], ח) [רש״ל], ט) [רש״ל], י) שיך מע״ל.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה מלאכתו יכי׳ מקום מיוב אבל הבא דהוה ליה: (ב) ד״ה לי ניתא וכו׳ תרגמא. ג״ב ע״ל בפ״ק ד׳ ה ע״ש פי׳ ר״י דלא כפי׳ ד׳ אלא כן ראם כן קלר: (ג) ד״ה כמלאה קישלון יכי׳ אעפי בולהו הם״ד:

גליון הש״ם

גמ׳ אלא לבבר אבר בלי בשיה אבר. ע׳ פסחים דף פה ע״ב תדיה בגגרגרן: שם אי דאפקיה דרך אי׳ הנ״ב. מי׳ בהמלים מ״ה בכ״מ מתמן מכ:

לעיני רש״י

שולדוי״א [שולדיידור״אן]. תפר.

מוסף רש״י

הוא בסוף המסכת.

רבינו חננאל (המשך)

בחוץ כבר יצאו והקופה אינה מעבבת מבר אינר בלי לאו שמיה אינר. כלומר קשיותהם בכלי אינה קשיה. ואית ליה למידק מן מתניתין דקתאמר ר׳ זירא דתנן אע״פ שרוב פירות מבחוץ פטור. רובה של קישות ורובה של דלעת. אבל אם הקישות כולה או הגיגונית כולה בחוץ חייב ומוכנת הכלי בפנים. ור׳ יוחנן מבר אפילו קופה מליאה חרדל ויצא רובה לחוץ כיון שהוא מכוונת ואית ליה נדאמני, אינר כלי שמיה אינר ועדיין אגודה היא לפנים ופטור עד שתנתק מולה לחוץ. ורייק מן מהניתין כדר׳ זירא עד שיוציא את כל הקופה הא אם הוציא כל הפירות פטור. וחזקיה מתרץ ליה לתניתין בטעמיה ור׳ יוחנן מחרץ לה כטעמיה. נ״א: ור׳ יוחנן אמר אפי׳ מליאה חרדל פטור. אינר כלי שמיה אינר. אמר ר׳ זירא מתני׳ לא בחזקיה דיקא ולא כר׳ יוחנן, דקתאני עד שיוציא את כל הקופה. ומתחבינן לחזקיה המוציא קופת הרוכלין ונתנה על האסקופה החיצונה אע״פ שרוב פירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה. קס״ד דאית בקופה הרוכלים חצבים קטנים כגון חוליות ומרגליות אי כיונא בהן דעדיין בעדרי. ויקאמר אע״פ שרובי הדעדרות בבחוץ פטור מפני שאגד כלי [שמיה] אגד עד שיוציא כל הקופה. ופריקנא אמר לך מתקיה ליה בה בהאי קופה צרור דרמי לאנתים ותאנים ולחרדל. אלא הני מינין דאית בה אינסי וביצא בהן. שהן דומין לקישואין ולדלועין. שכל אחד מהן נתקן ממנו כולם בפנים. ובלשון ארמי שנודע עכשיו ביונתינו אין אגן יודעין [מהו] אינסי. אלא עגים או קנים שעושין אותן לריך עליהן עמר או פשתן. והאשה נושאה אותן בידה ומושכה מהן וצריא מיניה חוטי לפלכא. ונמצאו אלו הרכה בקופת הרוכלים ריש להן ארך כקישואין ודלועין. (מוהב) [מהיב] רב ביבי בר אבי הגיבב כיס בשבת חייב שכבר נתחייב בגנבה (ואבדה) קודם שבא לידי איסור שבת. היה מגיר ייצא מגיר ייצא פטור שאיסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד. יעיקר הא מלתא. שכל המתחייב בנפשו פטור מן התשלומין, אבל אם נתחייב בתשלומין קודם שיתחייב בנפשו לא מיפטר. וכי אמר ר׳ אבין (ומתוכת מא) הוצרך חין מתחילת אדבע לסוף ארבע ועקר שיראין בהליכתו פטור שעקירה צורך הנחה היא. איתיב שם רב ביבי בר אביי כי הא תשובה דקא מוחיב מהא דתניא הגונב כיס בשבת, ופריקי ליה. וה״נ קא כתיבי ליה למאן דאמר אגד כלי שמיה אגד בהא דתניא דקאמר ליה (אא) [אם] אמרת מעת המעמדים בכיס ומירות המוחים בקופה אע״פ שהוציא מקצת כיס ומקצת הקופה וכבר יצאו מעת הרבה ומירות הרבה לחוץ. כיון שאגודים בכיס ומקצת הכיס בפנים פטור. והכא קתני היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד, ואי הוה אגד כלי שמיה אגד. היה זה מתחייב בגניבה קודם שיבוא לידי איסור שבת. דמן כד מפיק אורחא בי הכלי לחוץ נתחייב בגניבה דאי בעי שדי ושקיל. ולדבריך עדיין לא בא לידי איסור שבת שהרי לא הוציא את כל הכיס. יכיון שהוא בא לכלל איסור שבת כדוצאת מקצת הכיס שהרי הגניבה עם השבת באין כאחד. תיובתא דר׳ יוחנן. ופריקינן אמר לך ר׳ יוחנן אי אפקי לכיס דרך פי הכי נמי דמחייב. שהרי נתחייב בגנבה קודם שיבוא לידי איסור שבת, והא מתניתא לא אתאמרא אלא בראפקיה לכיס דרך שדוי. דלא מצי למשקל מיניה מידעם עד דמפיק ליה לכליה. ובהכיון גניבה ואיסור שבת באין כאחד. והדר אקשינן ליה לר׳ יוחנן והא איכא חלבא. שהוא המקום התפור בשולי הכיס.

יוצא בכזית לענין שבת נמי בכזית הכי השתא התם מדאפקיה חוץ לחומת העזרה איפסיל ליה ביוצא אשבת לא מיחייב עד דמפיק ליה לרה״ר הכא שבת וטומאה בהדי הדדי קאתיין: חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו: פשיטא אמר אביי הכא במאי עסקינן בגון שזרקו לאוצר ומקומו ניכר מהו דתימא כיון דמקומו ניכר במילתיה קמייתא קאי קמ״ל מדזרקיה לאוצר בטולי בטלה: **מתני׳** [א]המוציא אוכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת קופה שהיא מליאה פירות ונתנה על אסקופה החיצונה אע״פ שרוב פירות מבחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה: **גמ׳** האי אסקופה מאי אילימא אסקופ׳ רה״ר פטור הא קא מפיק מרה״י לרה״ר אלא אסקופה רה״י בין שחזר והוציאן בין שהוציאן אחר פטור הא קא מפיק מרה״י לרה״ר [ב]אלא אסקופה כרמלית והא קמ״ל טעמא דנח בכרמלית הא לא נח בכרמלית מיחייב מתני׳ דלא כבן עזאי דתניא [ג]המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר: [ד]קופה שהיא מליאה כו׳: אמר חזקיה לא שנו אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד ור׳ יוחנן אמר [ה]אפי׳ מליאה חרדל פטור [ו]אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד א״ר זירא מתני׳ דלא כחזקיה דיקא ודלא כר׳ יוחנן דיקא כחזקיה לא דיקא דקתני עד שיוציא את כל הקופה טעמא דכל הקופה הא כל הפירות פטור אלמא קסבר אגד כלי שמיה אגד כרבי יוחנן לא דיקא דקתני אע״פ שרוב פירות בחוץ טעמא דרוב פירות הא כל פירות אע״ג דאגדה קופה מגואי חייב אלמא קסבר אגד כלי לא שמיה אגד ואלא קשיא חזקיה מתרץ לטעמי׳ ור׳ יוחנן מתרץ לטעמיה חזקיה מתרץ לטעמיה עד שיוציא את כל הקופה בד״א בקופה מליאה קישואין ודלועין אבל מליאה חרדל נעשה כמי שהוציא את כל הקופה וחייב ר״י מתרץ לטעמיה אע״פ שרוב פירות בחוץ ולא רוב פירות בלבד אלא אפילו כל פירות פטור עד שיוציא את כל הקופה מיתיבי [ז]המוציא קופת הרוכלין ונתנה על אסקופה החיצונה אע״פ שרוב מינין בחוץ פטור עד שיוציא את כל הקופה קס״ד בצררי קשיא לחזקיה אמר לך חזקיה הכא במאי עסקינן באורנסי מתיב רב ביבי בר אביי [ח]הגונב כיס בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת יהיה מגרר ויוצא פטור שהרי איסור גניבה ואיסור שבת באין כאחד ואי סלקא דעתך אגד כלי שמיה אגד קדים ליה איסור שבת [ט]אי דאפקיה דרך פיו הכי נמי הכא במאי עסקינן דאפקיה דרך שוליו והאיכא מקום חלמה דאי

לטעמיה. תרתי קתני מתני׳ לא זו אף זו דסיפא [ט][מוכמא] דקתני כל הקופה ולא קתני כל הפירות והכי קאמר אף על פי שרוב הפירות מבחוץ או אפילו כל הפירות מבחוץ עד שיוציא כל הקופה: **רוכלין.** מוכרי בשמים: **קס״ד בצרי.** שהיא בה צרור של בשמים שמוקין בכי אפקה למקלת קופה נפיק בהכוא פוכמא כמה צרורות כולן וקתני פטור אלמא אגד כלי שמיה אגד: **כאורנסי.** אגודות שרשין מרוכין או קנה או קילופה של קנמון שהן מרוכין: **הגונב כיס בשבת חייב.** מתשלומין ואע״פ שנתן בנפשו שכבר נתחייב בגניבה בשעה שהגניבה הכיס בנית הבעלים: **היה מגרר ויוצא.** שלא בגנבה בהגנבה אלא בהוצאה מבית הבעלים: **פטור.** מתשלומין: **שהרי איסור שבת בו.** ובכתובות (לא:) פריך מי דאפקיה לרה״ר איסור גניבה ליכא דרשות הרבים ולא מקום קנייה היא ומוקי לה בגלדי רה״ר מי נמי שלילך ידו למטה מג׳ וקבלה: **קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת.** דכיון שהוציאו מקלמו קנה כל המעות שבמכוון שיכול להוציאו דרך פיו ולענין שבת מפטר דאגידי גבי רשות היחיד על ידי הכלי: **דרך שוליו.** וכיון דלא מצי למשקל לא קני בהגנבתו: **הא אינה מקום חלמה.** מקום הפתירה שיכול לקרוע ולהוציא. חלמה שלוזר״א כמו הבעור והרוטבע (חולין קכג.) שאני עור לחלים: מפקע

[ב]**שיעור כגרגרת.** אם הוציאן לרה״ר בשבת: **ואמאי לימא.** בכזית מימייב דהא תשיבה הוצאה לענין איפסולי בזיגא דאי אכלינה הוא עובר בלאו דכל שבקודש פסול בא הכתוב לימן לא תעשה על אכילתו ואכילה בכזית[ג]: **חוץ לחומת עזרה.** להיקף המזבח שלפני עזרת נשים או לעזרת נשים שהיא במיל: **בהדי הדדי אתיין.** דעד דאתנה ונלטרף עם השאר [ד](לא קבל טומאתו מן האויר דהא) לא הוי ביה שיעור: **פטיפא.** כיון דלא זרעיה בטליה ממתשבה קמייתא והוה ליה כלל אדם: **אמר אביי.** מתניתין בשלא נמלך עליו בפירוש וזהו אלא שזרקו לאוצר עם פירותיו וזהו ביטול מחשבה מדלא אצנעיה לחוליה ולמיתנייה אלצנרך כגון שמקומו ניכר שלא נתערב יפה עם השאר והרי הוא ניכר ביניהם: **מ״ד כיון דמקומו ניכר במילתא קמייתא קאי.** דהוה ליה כמאן דאצנעיה לחוליה: ס״ג **קמ״ל מדזרקיה לאוצר בטולי בטליה: מתני׳ על האסקופה.** בגמרא מוקי לה באסקופה כרמלית: **מלאכתו בכא אחת.** [ו](עקירה ממקום מיוב והנחה במקום מיוב) [ז] [והכא] הוה ליה עקירה ממקום מיוב והנחה במקום פטור והדר עקריה ממקום פטור ואנחיה במקום מיוב: **עד שיוציא.** כלומר אלא אם כן הוציא בראשונה כל הקופה ונגמר מפרש לה: **גמ׳ מי נימא איסקופה רה״ר.** כגון גנוהה ט׳ ורחב לרבעה [ח] ורבים מכתפין עליו דחזיא לרבים לכתופי כדאמר בפ״ק (דף ח.): **רשות היחיד.** גנוהה י׳ ורחבה ד׳ כי חזר והוציאה ליחייב דאיכא עקירה מרה״י והנחה ברה״ר: **אלא אסקופה כרמלית.** מג׳ ועד ט׳ [ט](ולא ט׳ בכלל) ואינה מקורה ורחבה ד׳: **הא לא נח מיחייב.** ואע״ג דהעבירו דרך כרמלית ולא אמר מהלך כעומד דמי ואיכא הנחת גופו דהוי כהנחת חפץ: **מתנום.** רה״ר: **פלגיה.** רה״ר: **סטיו.** מקום מוקף אלעמודים ליצד והוא כרמלית דלא נקבי ביה רבים לדדיה: **קישואין ודילועין.** שהן מרוכין ועדיין יש מהם בפנים וכל מה דאגיד לגופי כל דהו לא הוצאה היא: **אכל מליאה חרדל.** שהרי יש ממנו כולן בתוך אע״פ שעל ידי הכלי הוא נאגד לגד פנים חייב דאגד כלי לא שמיה אגד בידו לומר לא יצא כולו ועדיין אגדו בידו בפנים. זהו לשון הש״ס לענין שבת כל כמה דלא נפיק ליה כוליה קרי ליה אגד לאגודו שייך לגבי רשות קמא: **כד״א.** דעד שיוציא את כל הקופה: **כמליאה קישואין.** שהן ממלאין בתרכן את כל רוחב הקופה וכל כמה דלא נפק כולה קופה לא נפיק לגבי כולה

המוציא

ולא הוי אגד לגבי כולה: **אמר מליאה חרדל.** אלמא אגד כלי שמיה אגד: **אלא